

Hoàn thiện bộ tiêu chí OCOP: Tạo lực đẩy mới cho kinh tế nông thôn giai đoạn 2026-2035

14:03 21/04/2026

Bộ Nông nghiệp và Môi trường đang xây dựng dự thảo Bộ tiêu chí và quy trình đánh giá, phân hạng sản phẩm thuộc Chương trình Mỗi xã một sản phẩm (OCOP) theo hướng đổi mới toàn diện, nhằm nâng cao chất lượng và gia tăng giá trị phát triển kinh tế nông thôn.

Một trong những điểm mới quan trọng nhất của dự thảo là sự thay đổi về cách tiếp cận sản phẩm OCOP

Mở rộng cách tiếp cận: Từ sản phẩm đơn lẻ đến hệ sinh thái giá trị

Điểm nổi bật của dự thảo lần này là sự thay đổi căn bản trong tư duy tiếp cận. Nếu trước đây OCOP chủ yếu tập trung vào sản phẩm hàng hóa, thì nay đã mở rộng sang cả dịch vụ, đặc biệt là du lịch cộng đồng và du lịch sinh thái gắn với bản sắc địa phương.

Mỗi sản phẩm OCOP là một đại sứ du lịch ở Lâm Đồng

Theo định hướng mới, sản phẩm OCOP không còn đơn thuần là “đặc sản địa phương” mà phải hội tụ nhiều yếu tố: Chất lượng, an toàn thực phẩm, giá trị văn hóa và tính bền vững môi trường. Mỗi sản phẩm được định vị như một “câu chuyện” mang bản sắc riêng, phản ánh con người và hệ sinh thái bản địa. Cách tiếp cận này thể hiện rõ xu hướng phát triển “đa giá trị”, kết hợp hài hòa giữa kinh tế, văn hóa, xã hội và môi trường.

Ưu tiên tiêu chí xanh, phát triển bền vững

Yếu tố “xanh” và “bền vững” được đưa thành tiêu chí xuyên suốt trong toàn bộ hệ thống đánh giá. Đây là bước đi phù hợp với định hướng phát triển nông nghiệp sinh thái, giảm phát thải và thích ứng biến đổi khí hậu.

Việc nâng cao yêu cầu về tiêu chuẩn môi trường không chỉ giúp sản phẩm OCOP đáp ứng thị trường trong nước, mà còn tạo điều kiện tiếp cận các thị trường quốc tế ngày càng khắt khe.

Tái cấu trúc tiêu chí: Tăng vai trò cộng đồng và thị trường

Dự thảo vẫn giữ tổng điểm 100, nhưng điều chỉnh lại cách phân bổ theo hướng thực chất hơn, gồm 3 nhóm: Sản phẩm và sức mạnh cộng đồng: 40 điểm; Khả năng tiếp thị: 25 điểm; Chất lượng sản phẩm: 35 điểm.

Sự thay đổi này cho thấy vai trò của cộng đồng và thị trường được nâng lên ngang tầm với chất lượng. Các yếu tố như tổ chức sản xuất, liên kết vùng

nguyên liệu, sử dụng lao động địa phương được nhấn mạnh.

Đáng chú ý, tiêu chí “câu chuyện sản phẩm” được cụ thể hóa, giúp sản phẩm không chỉ cạnh tranh bằng chất lượng mà còn bằng giá trị văn hóa và trải nghiệm. Bên cạnh đó, các tiêu chí cảm quan mang tính chủ quan sẽ được giảm dần, thay vào đó là các tiêu chuẩn kỹ thuật và yêu cầu tiếp cận thị trường, góp phần nâng cao tính minh bạch và chuyên nghiệp.

Tinh giản quy trình, tăng quyền cho địa phương

Dự thảo cũng cải tiến mạnh mẽ quy trình đánh giá theo hướng: Chuyển từ quy định chi tiết sang khung nguyên tắc chung. Trao quyền cho địa phương chủ động triển khai phù hợp thực tế. Giảm thủ tục hành chính và chi phí tuân thủ.

Cơ chế phân cấp tiếp tục được duy trì: Cấp tỉnh: Đánh giá sản phẩm 3 sao, 4 sao; Trung ương: đánh giá sản phẩm 5 sao.

Quy trình liên thông giữa các cấp giúp hạn chế việc nộp hồ sơ nhiều lần, tạo thuận lợi cho doanh nghiệp, hợp tác xã và hộ sản xuất.

Đặc biệt, không thu phí thủ tục hành chính là điểm cộng lớn, giúp tăng khả năng tiếp cận chương trình.

Siết chặt hậu kiểm, đảm bảo chất lượng thực chất

Dự thảo bổ sung cơ chế kiểm tra, giám sát sau công nhận nhằm khắc phục tình trạng chạy theo thành tích hoặc suy giảm chất lượng sau xếp hạng.

Các nội dung mới gồm: Quy định rõ việc thu hồi chứng nhận. Đánh giá lại sau khi hết thời hạn. Duy trì hiệu lực 36 tháng nhưng yêu cầu nâng hạng hoặc đánh giá lại.

Cách tiếp cận này tạo áp lực tích cực, buộc các chủ thể liên tục cải tiến sản phẩm.

Gắn với chuyển đổi số và kinh tế tư nhân

Một điểm nhấn chiến lược là tích hợp chuyển đổi số vào hệ thống tiêu chí. Các yếu tố như: Truy xuất nguồn gốc. Quản lý bằng công nghệ số. Thương mại điện tử sẽ trở thành lợi thế cạnh tranh của sản phẩm OCOP.

Nhiều sản phẩm OCOP của Lâm Đồng đã có mặt trên thị trường trong nước và quốc tế như EU, Trung Đông, Úc, Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc...

Song song đó, dự thảo khuyến khích mạnh mẽ sự tham gia của doanh nghiệp nhỏ và vừa, hợp tác xã, chủ thể tại vùng khó khăn, vùng dân tộc thiểu số. Qua đó, OCOP không chỉ là chương trình phát triển sản phẩm, mà còn là công cụ thúc đẩy đổi mới sáng tạo và phát triển kinh tế tư nhân ở nông thôn.

Kỳ vọng tạo bước chuyển mạnh mẽ

Với hàng loạt đổi mới, Bộ tiêu chí OCOP mới được kỳ vọng sẽ tạo đòn bẩy quan trọng cho giai đoạn 2026-2035.

Không chỉ kế thừa thành quả trước đó, dự thảo còn: Khắc phục hạn chế tồn tại. Tích hợp yêu cầu phát triển xanh. Thúc đẩy chuyển đổi số. Tăng khả năng hội nhập thị trường.

Đặc biệt, cách thiết kế “khung mở” và tăng phân cấp sẽ giúp địa phương chủ động hơn trong triển khai, đồng thời vẫn đảm bảo tính thống nhất và minh bạch trên toàn quốc.

Hoàng Phương (t/h)